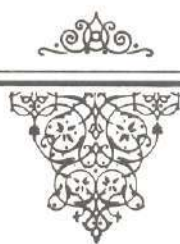

Боқий сатрлар

Алишер
Навоий
МУНОЖОТ

علیشیر نوائی
مُنَاجَات

باقی سطرلار

❧ Боқий сатрлар ❧

Алишер Навоий
МУНОЖОТ

Нашрга тайёрловчи ва луғатлар муаллифи: *Суйима
Гани қизи*

Хаттот: *Сайфиддин Рафъиддин*

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси
1991

Навоий, Алишер.

Муножот (Нашр. тайёрловчи ва луғатлар муаллифи: Суйима Гани кизи. Хаттот: С. Рафъиддин). — Т.: Ғ. Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси, 1991. — 326.

«Муножот» Алишер Навоий умрининг охирида яратган асарларидан бири бўлиб, у асосан Оллоҳга тазарруъ баёнидан иборатдир. Асар шаклан ва мазмунан уйғунлиги, гўзаллиги, мукамаллиги билан кишини хайратга солади.

Ўз1

Навои, Алишер. Муножот.

Н 4702620101—133 Доп.— 91 © Суйима Гани кизи, 1991 й.
М352 (04)—91
ISBN 5-635-01106-3

Муҳтарам китобхон!

Биз «Бокий сатрлар» рукни остида туркум асарлар нашр эта бошладик. Ҳажман ихчам бўлган бу мажмуаларнинг мундарижасини Шарқ классик адабиётининг энг сара, бокий намуналари, шунингдек машъум мафкура тазйиқи натижасида узок вақт қатағон қилиб келинган асарлар ташкил этади.

Диний, тасаввуфий, дунёвий мазмунидан қатъи назар, жўшқин илҳом, буюк инсоний заковат билан яратилган бу асарлар сизнинг ҳам кўнглингизга иймону диёнат, суруру фараҳлар солади, деган умиддамиз.

АБАДИЯТГА НАЗАР

Даҳо санъаткорлар каламига мансуб асарларнинг катта-кичиги бўлмайди. Уларнинг ҳар бирида ҳаёт ҳақиқати ўзининг мукаммал бадний ифодасини топади.

«Муножот» Алишер Навоий умрининг охирида яратган асарларидан биридир.

Муножот Оллоҳдан нажот тилаб, илтижо этмак демакдир. Улуғ шоир мазкур асарида ўзининг бутун ҳаётини ва ижодий йўлига якуни ясайди ва яратувчига дил изҳори-ла мурожаат қилади. Асар матнига диққат қилсак, унинг сатрлари зимнида шоир дунёкараши, шахсий ҳамда ижодий тақдири илғор ғоялар билан йўғрилганлигини идрок этамиз.

«Муножот» асосан Оллоҳга тазарруъ баёнидан иборат. Шоир унда давр, муҳит билан боғлиқ армон-ўқинчларини, инсоннинг асл ҳис-туйғуларини қаламга олади. У воқеъликнинг норасоликларидан шикоят қилади, ёлғиз Оллоҳдан мадад истайди.

«Муножот» мазмун билан шакл узвий бирлигининг бетакрор намунаси ҳамдир. Унда Навоий тили ўзининг бутун қудрати, ажиб нафосати ила намоёндыр. Бу тил — тафаккур тили, ҳис-ҳаяжон тили. Шу боис у мусиқа каби дилларга ором бахш этади ҳам жунбўшга солади. Ҳар бир сўз, ҳар бир илтижо муаллифнинг руҳий ҳолатини очиб беришга хизмат қилади. Навоий қўллаган ташбиҳлар, таърифу тавсифлар фақат Оллоҳга эмас, балки шоирнинг ўзига ҳам қаратилгандек туюлади. Булар унинг беором руҳиятининг покизалигидан, яра-ланган қалбининг фожеъ аҳволотидан бизни огоҳ этади.

«Муножот» Навоий эзгу ниятларининг, самимий интилишларининг тажассуми ўларок, моҳиятан келажак авлодларга қарата битилган асардир. Унда мутафаккир шоир инсон зотини ўзлигини англашга, маънавий камолот, имон-этикод устуворлиги, юксак мақсадлар сари интилишга даъват этади, бу йўлда тўсқинлик қилувчи жамики иллатларга қарши туришга чорлайди.

Суйима Ғани қизи.

Зиҳи исминг азим, раҳмонлику раҳимлигинг — вожиб-ут-таъзим. Исм-сенинг исминг ва раҳмонлик ва раҳимлик — сенинг қисминг, сен — ганж ва офариниш — тилисминг. Исмнинг жамъи сифати — асмон ҳусно, раҳмонлиг ва раҳимлигингга юз минг ҳамду сано. Раҳим ҳам сен, раҳмон ҳам сен, азим ҳам сен, субҳон ҳам сен. Субҳоноллоҳ, не кибриёву азаматдурким, сендин ўзгага вужуд итлоки бўхтон ва тухматдур. Зотинг — қайюми барҳак, вужудунг боқийи мутлак. Сендин ўзга мавжуд кўрунганлар намуди бенамуд, балки нобуд номавжуд, вужуд ва мавжуддин сен мақсуд. Таоло шаънука ва амма эҳсонука ва ло илоҳа ғайрука. Е вадуд ва Маъбуди вожибул-вужуд.¹

ҲАМД. Илоҳи, азамат ва жабарут² сенинг шаънингда-дур ва мулку малакут³ — сенинг ҳукму фармонингда, азиятингга бидоят йўк ва абадиятингга ҳадду ниҳоят йўк. Даҳр гулшанида ҳар гиёҳу яфроғ — сенинг ҳамдингга зокир ва сипеҳр анжуманида ҳар ҳарфу авроқ — сенинг неъматингга шокир. Жамолиятинг бўстонида секиз учмоқ — бир райҳони дилнавоз ва жалолиятинг зиндониде етти тамуғ — бир самуми жонгудоз. Ҳашаматинг боргоҳида бир шамма — меҳри мунир ва санъатинг коргоҳида бир лавҳа — сипеҳри асир. Юз бу оламча мавжуд этай десанг, «кун фаякун»⁴ иборати анга кофий ва минг ончани маъдум этай десанг, «ҳабоан мансуру»⁵ ишорати анга вофий. Ваҳдоният сифатида шарикү вазирдин мубарро ва фардоният сийратида волиду валаддин муарро. Илминг дарёсидин ҳар гавҳар нужум дураридин покрок, мулкунг саҳросидин ҳар лола куёш машъалидин оташнокрот. Бемонандлигингга «лайса камислиҳи шайъун»⁶ гўвоҳи содиқ, бепайвандлигингга «лам ялид ва лам юлад»⁷ далили мувофиқ. Ҳар негаким ташбиҳ қилинса ўхшамассен, яхши боқилса ул сандин дурур ва сен ул эмассен. Ҳамдингда такаллум аҳли тили қосир, сипосингда мутакаллимлар ажздин мутаҳаййир. Бу бобда «лонухси саноан алайка»⁸ мазкур бўлур, ҳар неча балоғат лофин урган дам урмаса, маъзур бўлур.

НАЪТ. Улки, «кунту набийяан ва Одаму байнал-монваттин»⁹ мазмуни била анбиёга муқаддамдур, «раҳматан

лил-оламин ва хотамун набийин»¹⁰ мантуқи била аларға муаххар ва хотамдур, хабиби Ҳазрати Илоҳ Мухаммад расулulloҳ саллаллоҳи алайҳи васалламдур. Юз йигирма тўрт минг анбиёи мурсал хилқатидин мурод ул ва барча анга хайл ва ўн секиз минг олам ихтироъидин максуд — ул ва офариниш анга туфайл. Нубувват тахтида хумоюн фарқи узра тож, анбиёву расул хайлида сохибмеърож, аввалину охирин халқи анинг шафоатиға мухтож. Буроқи иноят анинг маркаби улви хироми ва Жибрили хидоят анинг пайки барқгоми, лайлат ул-меърож анинг шабистони ва «ли маъоллоҳи вақтун»¹¹ анинг макоми. «Салавотуллоҳу алайҳи ва ало олихит-таййибин ва асҳобиҳит-тохирин».¹²

МУНОЖОТ. Илоҳи, акрам ул-акрамин — сен ва мен — гуноҳкор.

Илоҳи, арҳам ар-роҳимин — сен ва мен тийрарўзгор.

Илоҳи, агарчи журму исёндин ўзга ишим йўк, аммо сендин ўзга ҳам кишим йўк.

Илоҳи, йўк эрдим бор эттинг, тифл эрдим, улуглар жаргасиға қоттинг, аммо нафсу ҳаво елидин зухдум ниҳолин ушоттинг ва офиятим хайлин ёзук сипоҳи турктозидин тарқаттинг.

Илоҳи, ёмон афъолимдин паришонлигим чўқтур ва шум нафсимда пушаймонлиқ йўқтур, мундок балодин қутулурға уммидим сендин ўқтур.

Илоҳи, ўзлук ёмонлиғидин ўзлугум била ўта олмай-дурмен ва яхшиларнинг этагин ёмонлигим уётидин тута олмай-дурмен.

Илоҳи, йиллар ибодат қилгонни рад қилсанг, ҳеч ким даҳл қила олмас ва қарилар исён қилганни қабул қилсанг, ҳикматин ҳеч киши била олмас.

Илоҳи, Одам хилофот тахтининг муставжиби ўзимиз бўлди, сенинг такдиринг бўлмай Шайтон муҳолифатининг сўзимиз бўлди?..

Илоҳи, бергучисен ҳам фиску фужурни, ҳам зухд, ҳам вараъни, аларнинг тухматин бир неча ожизға боғламоқ не яъни?

Илоҳи, иноятингға уммидворменким, гуноҳим беҳад-дур ва раҳматингға сазоворменким, хатову саҳвум беадад-дур.

Илоҳи, дарди ҳолимни ҳар кимга айтсам, рад қилса.

санга таважжух эткаймен ва агар сен рад қилсанг, неткаймен ва кимга кеткаймен?

Илоҳи, сенинг йўлунгда туфроғ етса, тўтиёдур ва кесак йўлукса, кимёдур, ғайрингдин қизил олтун қора туфроғ-дек бекадру камбаходур.

Илоҳи, ёмонлигимдин агарчи кўп аламин бор, ғам-хорим сен бўлсанг, не ғамим бор.

Илоҳи, дунё майли риштасин кўнглумдин уз ва нафсоният тийралиғида хидоят шамъи била ўзунг сори йўл кўргуз.

Илоҳи, ул узун йўл ва қатиг водийда иноятинг била йўлда ва анинг қатъида аёғим тойилса, дастгирлигинг била қўлда.

Илоҳи, бу йўл сайрида шайтонни теграмға ёвутма, агар ул адув йўл урса зухдумдин не келгай, иноятингни ўқсутма.

Илоҳи, тақвиин берки, нафси ғаддор анга забун бўлсун, вараъе насиб қилки, шайтони нобакор боши анинг аёғида нигун бўлсун.

Илоҳи, ғафлат уйкусидамен, бедор қил ва жаҳолат мастлиғидамен, ҳушёр қил.

Илоҳи, ул бедорлиғни огохликка еткур ва бу ҳушёрлиғни беиштибокликка уландур.

Илоҳи, душмандур шайтони ҳийланамой манга ва нафси худройдур корфармой манга, бу варталарда дастгир бўлмасанг, вой манга.

Илоҳи, агар хислатим эGRIDур, ниятим туздур, бу жиҳатдин агар кўркунчум бордур, аммо уммедим бирга юздур.

Илоҳи агар афъолимға боксам, уёт ўлтурур ва сенинг карамингни соғинсам, уммид танимға жон келтурур.

Илоҳи, сендин ёмонлиғ келмас ва мендин яхшилиғ, сен яхшисен ва мен ёмон. Ҳар кимга ўзига муносибдур қилиғ. Тикан иши санчилмоқ учун, ани куйдурмак муносибдур, баҳор ғайзи ом учун, анга гул мусоҳибдур.

Илоҳи, туфроғдин эл кўзига тийралик етар ва қуёш ашға била олам аҳли кўзин равшан етар.

Илоҳи, чун ҳар не қилилур санга такдирдур, қилгучиға қилмоқта не тадбирдур.

Илоҳи, такдир қилганингни қилурға не ихтиёр, қилмас-мен демакка кимнинг ҳадди бор.

Илоҳи, агарчи залолатқа тушубмен, аммо хидоятингга талабгормен ва агарчи тамуғ ўтига тушкали ёвушубмен, аммо раҳматингдин умидвормен.

Илоҳи, уммидимни карамингдин маъдум қилма ва раҳматингни халойиққа ом қилгонда мени ҳам маҳрум қилма.

Илоҳи, агар дастгир сен бўлмасанг, асо ҳамону ит гунҷиси ҳамон ва агар пардапӯш сен бўлмасанг, ридо ҳамону эшак арғамчиси ҳамон.

Илоҳи, тоатингга хавасим бор, аммо нафсқа забунмен, ибодатингга мултамасим бор, аммо гирифтори ишқу жунунмен.

Илоҳи, лахву хаво майидин мастмен, ужбу риё жомидин майпарастмен, бу дастовизлар била шайтонга ҳамдастмен.

Илоҳи, париузорларга мени девона қилдинг ва шамъ-рухсорларга кўнглумни парвона қилдинг, бу сабаблардин расволиғ била оламга афсона қилдинг.

Илоҳи, неча мусалсал зулф савдосидин бўйнулда занжир бўлғай ва муанбар хол ҳаёлидин кўнглум асир санга такдир бу навъ эрса, манга не тадбир?

Илоҳи, кўнглум кишвари қаро кирпичлар ясоли яғмосидин бузуктур ва сабрим уйи гулранг узорлар хўйи селидин йиқуктур.

Илоҳи, ҳар оташин лаъл менинг ўт тушкан жонимдин намудор ва ҳар сероб гунчада менинг кўп пайкон кўнглум шакли падидор. Бу офатларнинг илоҳи сенга осондур, менга душвор.

Илоҳи, шўҳи чобукларга чевиланда ҳар ён шитоб солурсен ва аларнинг ҳар ён шитобидин менинг ошуфта кўнглумга ҳар дам изтироб солурсен.

Илоҳи, аларга ул шитобдин қарор йўқ ва менга бу изтиробдин ихтиёр йўқ. Аларнинг дилраболиғи ҳам — сендин ва ошуфта кўнглумнинг мубталолиғи ҳам — сендин.

Илоҳи, бирав ҳуснига малоҳат берурсен ва анинг тузин менинг кўнглум жароҳатиға сељурсен.

Илоҳи, бирав миҳаси нишин заҳролуд этарсен ва анинг нўкин менинг яралиғ бағримга санчарсен.

Илоҳи, шамъ ҳусни безанмаги ҳам сендин ва парвона жони ўртанмаги ҳам сендин.

Илоҳи, гул узориға дилафрўзлук ҳам сен бердинг ва булбул фиғону зориға жигарсўзлук ҳам сен бердинг. Агар қайси шамъи гулрух ишқи ўтинким кўнглумга солдинг, парвона ва булбулдек сабру қароримни олдинг.

Илоҳи, агар ишқ суубатидин базм туздум ва май сели офатидин тақво ва зухдум уйин буздум. Ул не май ичмак ва аёғ тутмак эрдиким, аёғ-аёғ қон ютмак эрди.

Илоҳи, агар ҳажр шиддатидин туганлар ўртадим, дину ислом мазраъида хирманлар ўртадим.

Илоҳи, ҳар туган савоидин офиятим рухсорин қаро қилдим ва анинг дудидин имоним рўзгорин қаро қилдим.

Илоҳи, агар ҳавасдин бош-аёғ яланг ҳар ён югурдум, бошдин-аёғим ёмон эрканин халойиққа билдурдум.

Илоҳи, агар шавқи жунунидин кўксумга тош урдум, ул тош била нангу номусум шишасин синдурдум.

Илоҳи, гоҳи бу жунундин атфол тошин бошимга ёғдурдум, гоҳи аҳбоб маломати нишин кўнглумга етқурдум.

Илоҳи, қайси исён тийралиғи билаким, офиятим юзи қарормади, қайси бедод суубатиким, мен қаро юзлукка бормади.

Илоҳи, йигитлигим бу навъ ҳам қатиг ўтти, ҳам ачиг, қарилиғда юз қатла ўзумни ўлтурсам не асиг.

Илоҳи, эмди ҳамким, барчадин кечмак ҳаёлин қилурмен, ўзлугум била кеча олмон, якин билурмен.

Илоҳи, андоқки, бу балоларга солдинг, қутқор ва андоқким, бу ибтилоларга киюрдунг, чикор.

Илоҳи, мен тавба қилдим дегандин не суд, сен тавба бергилки, ҳам Таввобсену ҳам Маъбуд.

Илоҳи, номозеки, эл бўлмағунча қилмағаймен, худнамолиғдур ва ул намоз учун хирқаву ридо худоройлиғдур.

Илоҳи, ул намойишу оройишдин кўнглумни мубарро қилғил ва бу навъ шайтон либосидин пайқаримни муарро этгил.

Илоҳи, тоатка тавфик берсанг, риёдин асра ва ибодатка йўл кўргузсанг, хатодин асра.

Илоҳи, ул тоатки, ужб келтурғай, кўнглумга ёвутма ва ул маъсиятким узрға етқурғай, тилимдин йироқ тутма.

Илоҳи, беилож дардга алил қилма ва бемурувбат номардга залил қилма.

Илоҳи, беасллар мазаллатидин асра ва бедиёнатлар тухматидин асра.

Илоҳи, жоҳил суҳбатига побанд этма ва арозил хашматига ҳожатманд этма.

Илоҳи, носипослар маломатидин йироқ тут ва ҳақшунослар хусусиятидин кироқ тут.

Илоҳи, кўнглумни дарду шавқинг муҳаббати била овут ва кўзумни надомат ашки селоби била равшан тут.

Илоҳи, тилимни неъмат бекиёсингга шоқир айла ва кўнглумни ҳамду сипосингга зоқир айла.

Илоҳи, қаламимға ҳамдинг рақамимға машғуллук бер ва рақамимға ҳалойик кўнглиға мақбуллук бер.

Илоҳи, замиримға худписандлиғни ёвутма ва хотиримни эл нафъи айбжўлуғига тутма.

Илоҳи, ҳаёлимни ниёзу дард аҳлиға мойил тут ва ниёзим кўзин дардмандлар аёғи туфроғи била ёрут.

Илоҳи, подшоҳи Исломи муслимин бошиға тутқил бардавом, яъни бандаларнинг устиға қўланкангни қил мустадом, то шоҳу гадоға дуоғўйлик қилмиш бўлғаймен, Вассалом.

АРАБЧА СЎЗ ВА ИБОРАЛАР¹

¹ Шонинг олий, эҳсонинг умумий, ўзингдин ўзга Маъбуд (Илоҳ) йўқлидур. Эй дўст ва катъий мавжуд зот!

² Улуғлик ва кудрат.

³ Подшоҳлик ва коинот.

⁴ «Бўл, деса бўлади».

⁵ Тўзиган чанг.

⁶ Унга (Оллоҳға) ўхшайдиган бирор нарса йўқ.

⁷ Туғмаган ва туғилмаган.

⁸ Сенинг мактовингни айтиб тугата олмаймиз.

⁹ Одам Ато сув билан тупроқ таркибида ётган даврдаёқ мен (Муҳаммад) пайғамбар бор эдим.

¹⁰ Бутун олам учун раҳмат ва охирги пайғамбар.

¹¹ Менда Оллоҳ билан бирга бўлмоқ учун вақт бор.

¹² Оллоҳнинг салом ва раҳматлари ул зотга, пок оила аъзоларига ва тоза саҳобаларига бўлсин!

¹ А. Мансур таржимаси

ЛУҒАТ

адув — душман, ёв

ажз — заифлик, бечоралик

айбжў — айб ахтарувчи, камситувчи

алил — иллатли, нуқсонли

асир — баланд: сипехри асир — баланд осмон

асиғ — фойда, нафъ

барқгом — яшиндек тез юрадиган

бебуд — йўқлик, номавжудлик

бидоят — аввал, бошланиш

валад — бола, авлод, фарзанд

вараъ — манъ қилинган ишлардан чекиниш, парҳезкорлик, такводорлик.

варта — ҳалокатли жой, гирдоб, хавфли ҳолат

вахй — хабар

вофий — етарли

дастовиз — кичкина, арзимас тухфа

ёвушмак — яқинлашмоқ, етишмоқ

ёзук — гуноҳ, айб

жабарут — буюк, улуғ, буюклик

Жаброил (Жибрил) — худо билан пайғамбар ўртасида воситачи, ваҳй келтирувчи фариштанг номи.

жалолият — улуғлик, азамат

жарга — саф, катор, мартаба

жонгудоз — жонни қийновчи, азоб берувчи

журм — гуноҳ, журму исён — каттиқ айбдорлик

залил — хор

залолат — адашиш, гумроҳлик, йўлдан озиш

итлоқ — нисбат бериш

коргоҳ — дунё, олам

кофий — етарли

лахву ҳаво — ўйин-кулги, беҳуда ишлар билан шугулланиш

мазаллат — хўрлик, хорлик, тубанлик

малакут — эғалик, тасарруф; фаришталар олами

маъбуд — топиниладиган — тангри, худо

маъдум — йўқлик, номавжудлик

мубарро — холи, озод, пок

мужа (мижа, кўплиги — мужгон) — киприк
 мултамас — илтимос, сўров
 мурсал — элчи, пайғамбар
 мусалсал — занжирдек уланган
 муставжиб — лойик, муносиб, сазовор; сабаб, боис
 мустадом — давомли, доимий
 мушобиҳ — ўхшаш, монанд
 муъарро — бўш, холи
 муъаххар — издош, халаф
 намуд — кўриниш
 нанг — ор, уят, номус
 ниёз аҳли — мухтожлар, ёлбуровчилар
 носипос — яхшилиқни билмайдиган, ношукур
 ом — умумий, хос
 офариниш — яратилиш, вужудга келиш
 офият — соғлиқ, тинчлик, поклик
 пайк — хабарчи, элчи
 побанд — бандга тушган
 самум — ҳалокатли иссиқ шамол, қаттиқ гармсел
 сипос — макташ, шукр айтиш
 таважжух айламак — юзланмок, бурилмок, ўгрилмок
 таввоб — тавба қабул қилувчи
 такво — диндорлик, парҳезкорлик
 турктоз — от қўйиб, тўсатдан босиб келиб, талон-торож
 қилувчи
 ужб — манманлик, худбинлик, шухратпарастлик, риёкор-
 лик
 улви хиром — юкори юрувчи, ўзини ерга урмовчи
 хайл — гуруҳ, тўда
 худрой — ўжар, кайсар, ўзбошимча
 хўй (хай) — тер
 чевилан — ўгрилган
 чобук — тез, чаккон, шўх, ўйноки
 шамма — бир оз, бир қадар
 ясол — саф, қатор
 яғмо — талон-торож
 қайюм — абадий
 ғаддор — алдамчи, хиёнатчи, бераҳм, золим
 ғайр — ўзга, бошқа
 ҳамдаст — қўлдош, орқадос
 ҳатам — буюрувчи

باقى سطرلار

عليشیر نوایی مناجات

علیشیر نوایی

مُناجات

نشر گاتیار لادچی سویمه غنی قیزی
خطاط سیف الدین رفع الدین

تاشکینت

غفور غلام نامیده گی نشریات مطبعه

۱۹۹۱

بیرالاشمه سی

علیشیر نوایی

مُناجات

توفیق لارینی قلمگا آلا دی او واقع لیکینگ نارسالیک لاری
شکایت قیلادی یا لغیر الله دن مدد ایستادی
مناجات مضمون بیلان شکل عضوی بیر لیکینگ
بی تکرار نمونه سی، همدیر اوند نوایی تیلی اوزی نینگ
بو تون قدرتی عجیب نفاستی ایلا نغایان دیر بو تیل
تفکر تیلی حس بیجان تیلی شوباعث او موسیق
کبی دل لارگا آرام بخش ایتادی، هم جنبش گا سالادی
هر بر سوز هر بر التجا مؤلف نینگ روحی حالتی چپ
بیرمیشکا خدمت قیلادی نوایی قول لاگان تشبیه لار
تعریف تو صیف فقط الله گا ایماس بلکه شاعر نینگ
اوزیگا، هم قره تیلگان دیک تو یولادی بولار اونیگ آرام
روحیتی نینگ پاکیزه لیکید نه بیر الانگان قلبی نینگ
فاجع احوالاتین بیزنی آگاه ایتادی مناجات
نوایی اینرگو نیت لاری نینگ صمیمی اینتیلش لار نینگ

ابدیتگا نظر

و با صنعتکار قلمیگا منسوب شرلار نینگ کت و کیچیگی
بولمایدی اولار نینگ هر بیریده حیات حقیقتی اوز نینگ
مکمل بدنی افاده سیننی تاپادی مناجات
علیشیر نوایی عمری نینگ آخیریده یراتگان شرلارین
بیریدیر مناجات الله دن نجات تیلاب لتجا
ایتماک دیماکه سیر اولوغ شاعر مذکور اثریده اوز نینگ
بو تون حیاتی و ایجاد یولیگا یکون یسایدی و دل
اظهار یلامراجعت قیلادی اثر متینگا وقت قیلسا
اونینگ سطرلاری زمینده شاعر دنیا قره شی شخصی، همه
ایجاد یی تقدیری ایلغار غایه لار بیلان یوغریلگانلیک
اوراک ایتامیز مناجات اساساً الله گا تضرع
بیانیدن عبارت شاعر اوند دور محیط بیلان غلبتی
ارمان او کینچلارینی انسنه نینگ اصل حس

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زهی اسمینگ عظیم رحمن لیت رحیم لیفینگ اجب التعظیم
اسم سینگ اسمینگ رحمن لیت رحیم لیت سینگ
قسمینگ گنج و آفرینش طاسینگ اسمینگ جمعی
صفتی اسماء حسنی رحمن لیت رحیم لیفینگ یوزمینگ
حمد و ثنا رحیم هم سین رحمن هم سین عظیم هم سین سبحان
هم سین سبحان الله فی کبریا و عظمت دور کیم سین
اوز گا گاد جود اطلاق بختان و تهمت دور ذاتینگ قیوم
برحق وجودینگ باقی مطلق سیندین اوز گا موجود
کور و نگانلار نمودی بی نمود بلکه نابود ناموجود و وجود
و موجودین سین مقصود تعالی شانک عم احسانک
ولا اله غیرک یا ودود و معبود و اجب لوجود
حمد الهی عظمت و جبروت سینگ شائینگ دور
و ملک ملکوت سینگ حکم و فرمانینگ از لیتینگ
بدایت یوق و ابدیتینگ حد و نهایت یوق و هر گلشنی

تجسمی اوله راق ما بیتا کیده جک اولاد لارگا قراتا
بیتاگان اثر دیر اوزده متفکر شاعر انسان ذاتینی
اوز لگینی انکلاشگا معنوی کمالات ایمان اعتقاد
اوستوار لیگی یوکساک مقصد لار سری اینتیلیشگا
دعوت ایتادی بویولده توسقین لیک قیلوچه
جمعیکه علت لارگا قرشی توریشگا چار لایدی

سویمه غنی قیزی

سپاسینگدا متکلم لار عجز دین متخیر بو بابدالاً اخصی ثناء
علینک مذکور بولور هر نیچه بلاغت لافین اورغان دم
اور ماسه معذور بولور

نعت اول که کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین
مضمونی بیده انبیا گامقدم دور رحمة للعلمین خاتم النبیین
منظوم قر بیده الارغ مؤخر و خاتم دور حبیب حضرت اله محمد
رسول الله صلی الله علیه وسلم دور یوز ییگر مه تورت مینگ
انبیای مرسل خلقتی دین مراد اول و بارچه انگا خیل دونه
سگز مینگ عالم اختراعی دین مقصود اول آفرینیش
انگا طفیل نبوت تختی دایما یوننه فرقی اوزره تاج انبیا و
رسول خیلید اصحاب معراج اولین و آخرین خلقتی
انینگ شفاعتیه محتاج براق عنایت انینگ مرکبی
علوم خرامی و جبرئیل هدایت انینگ پیک برق کامی
لیله المعراج انینگ شبستانه ولی مع الله وقت
انینگ مقامی صلوات الله علیه علی الہ الطیبین و اصحابه الطاهرین

هر گیاه و یغراغ سینک حمد نیگه ذاکر و سپهر نجمی و ا
هر حرف و اوراق سینک نعمتینک غشا کر جمالیتینک
بتانیده سیکز اوچاق بیر ریحان و لنواز و جلالیتینک
زندانی دیتی تا موغ بیر سموم جانکد از حشمتینک بارگامی و ا
بیر شمه مهر منیر و صنعتینک کارگاهیدایر لوح سپهر اشیر
یوز بو عالم چه موجود ایتای دیسانک کن فیکن عبارتی
انکا کافی و مینگ نخچی معدوم ایتای دیسانک هبای
منشور اشاره انگا دانی وحدانیت صفتی و اشریک و زیر
ممبر او فردانیت سیرتید اولد و دین معرا علمینک
دریا سیدین هر گوهر نجوم درریدین پاکراق ملکونک
صحر اسیدین هر لاله قویاش مشعلیدین آتش کراق
بیمانند لیغینک گفد یکشله شی گواه صادق پسیوند لیغینک
لم یلد و لم یولد دلیل موافق هر نیگا کیم تشبیه قیلین
او خشاماس سین بخشی با قیلسه اول سیندین دورور
وسین اول یاس سین حمدینکدا متکلم اهل تیلی قاصر

آلهی آدم خلافت تختی نینگ مستوجبی اوزیمو بولدی
سینگ تقدیرینگ بولمای شیطان مخالفتی نینگ
سوزیمو بولدی آلهی بیرگوچی سین، هم فسق و فجورنی
هم زهد و هم ورعنی الارینینگ هممتین بیرنیچه عاجزغ
باغلاماق فی یعنی آلهی عنایتینگا اومیدوارمین کیم
گناهیم بی حد دور و رحمتینگا سزاوارمین کیم خطا و سهووم
بعد دور آلهی درو حالیمنی هرکیمگا ایتسام رد قیل
سینگ توجه ایتگای مین و اگر سین رد قیلسانگ
نیتگای مین و کیمگا کیتگای مین آلهی سینینگ لونگا
تفراغ یتسا توتیا دور و کیساک یولوقسه کیمیا دور
غیرینگین قیزیل آلتون قره تفراغدیک بقدر و کم بهاؤ
آلهی یا مان لیغیدین اگرچه کوپ المیم بار غمخواریم سین
بولسانگ فی غمیم بار آلهی دنیا میلی رشته سین کونکلویدینه
اوز و نفسانیت تیرلیغی و اهدایت شمع بیل اوزونگ
ساری یول کورگوز آلهی اول اوزون یول و قاتیع

مناجات آلهی اکرم الاکرمین سین مین
گناکار آلهی ارحم الراحمین سین و مین تیره روزگار
آلهی اگرچه جرم و عصیان دین اوزگا ایشیم یوق اما سین
اوزگا، هم کیشیم یوق آلهی یوق ایردیم بار ایتینگ
طفل ایردیم اولوغلار جیرگاسیگا قاتینگ مانفس
هوا یلیدین زهد و محالین اوشا تیتینگ عافیتیم
خیلین یازوق سپاهی ترک تازیدین تار قاتینگ
آلهی یا مان افعالیمدین پریشا لیغیم چو قوتور و شوم نفیسم
پشیمان لیت یوق قوتور مونداق بلادین قوتور غم امیدیم
سیندین اوق قوتور آلهی اوز لوک یا مان لیغیدین
اوز لوگوم بیل اوتا آلمایدور مین و خشی لار نینگ
ایتا کین یا مان لیغیم اویا تیدین توتا آلمایدور مین
آلهی ییل لار عبادت قیلغان مذ رد قیلسانگ هیچ
دخل قیلا آلماس و قرن لار عصیان قیلغان فی
قبول قیلسانگ حکمتین هیچ کیشی بیلا آلماس

سیندین یا مان لیخ کیلما سن میندین بخشی لیخ
سین بخشی سین و مین یا مان هر کیم که اوزیکا مناسبت
قیلیغ تیکان ایشی سا پنچیلماق اوچون انی کویدرماک
مناسب و بهار فیض عام اوچون انکا گل مصاحب و
الهی تفرغ دین ایل کوزیکا تیردلیک یثار و قویاش
اشعه بیلد عالم اهلین کوزین روشن ایتار الهی
چون هر ذیلیلور سنا تقدیر و قیلغو چیغه قیلماق
نی تدبیر و الهی تقدیر قیلغانینگ نی قیلور غ
نی اختیار قیلما سن مین یاکا گایم نینگ حدی
بار الهی اگر چه ذالت و تشوب مین اما بدستینکا
طلبکار مین و اگر چه تاموغ او تیغه تو شکالی یاد و ثوبین
اما رحمتینکدین امیدوار مین الهی امیدیم نه کرمینکدین
معدوم قیلما و رحمتینکدین خلاق و عام قیلغاند مینی هم
محروم قیلما الهی اگر دستگیر سین بولما سانک عصا
همان وایت غنچی سی همان و اگر پرده پوش سن بولما سانک

وادی و اعنایتنگ بیلد یولدا و ایننگ قطعی و ایاغیم
تا ییلسا دستگیر لیغینگ بیلد تولدا الهی بویول سیریدا
شیطان تیگرم گایا و تمه اگر اول عدویول اورسا
زبدوم دین نی کیلگای عنایتینکدین او کسو تما الهی
تقوی بی که نفس غدار انکا زبون بولسون و رعی نصیب
قیلکه شیطان نابکار باشی ایننگ ایاغیدا نیگوز بولسون
الهی غفلت او یقوسی و امین بیدار قیل و جمالست
مست لیغید امین بهشیار قیل الهی اول بیدار لیغنی
اگاه لیتق و تیکور و بهشیار لیغنی بی اشتباه لیتق و
اولا نتور الهی دشمن دور شیطان خیلد نمای منکا و نفس
خودرای دور کار فرمای منکا بورد و طه لارده دستگیر بولما
وای منکا الهی اگر خصلیتیم ایگرید و نیتیم توز دور و جتدین
اگر قور و قونچوم باردور اما امیدیم بیر گایوز دور الهی اگر
افعالیم گابا قسم او پات اولتور دور و سنینگ کرمینکدین
سایغینسام امید شیم غه جان کیلتور دور الهی

منگا دشوار آلتی شوخ چابوک لارغه چولاند هریان شتاب
 سالورسن الارینگ هریان شتابیدین مینگ آشفته
 کونگوم غه هردم اضطراب سالورسین الهی الارغه اول شتاب
 قرار یوق و منگا بو اضطراب اختیار یوق الارینگ لربالینی
 هم سیندین آشفته کونگول نینگ مبتلاینی هم سیندین
 الهی بیرا حسنی غه ملاحمت بیرورسین دایننگ توزین مینگ
 کونگوم جراحی غه سپرسین الهی بیرا دمره سی نشین زهر آلود
 ایتارسن دایننگ نوکین مینگ یارالغ بغرم غه ساچار
 الهی شمع حسنی بیزانگی هم سیندین پروانه جانی اور تانگی
 هم سیندین الهی گل عذاریغه و افروز لوق هم سیندین بیردینگ
 و بلبل فغان و زاریغه جگر سوزلیق هم سیندین بیردینگ اگر قای
 شمع گل رخ عشقه او تین کیم کونگوم غه سالد سالدینگ پروانه
 و بلبل دیک صبر و قرار تم فی آلدینگ الهی اگر عشق صعوبتی
 بزم توزوم و می سیلی آفتی دین تقوا و زهدوم اوین بوزوم
 اول فی می ایچماک ایاغ تو تمک یردی کیم ایاغ ایاغ قان لوتک

روا بمان و ایشک غمچی سی بمان الهی طاعتینگده هوسیم
 بار اما نفس غه زبون مین عبادتینگده ملتسمیم بار اما
 گرفتار عشق و جنون مین الهی کهور هوا میدین مست
 عجب ریا جامیدین می پرست مین بودست آویزار
 بیلد شیطان گاهمدست مین الهی پری عذار لارغه
 مینی دیوانه قیلدینگ شمع رخسار لارغه مینی کونگومنی
 پروانه قیلدینگ بوسبک دین رسوالغ بیلد عالم غه
 افسانه قیلدینگ الهی نیچه مسلسل زلف سودا سیدین
 بوینوم دازنجیر بولغای و معبر خال خیالیدین کونگوم اسیر
 سینگا تقدیر بونوع ایرسه منگانی تدبیر الهی کونگوم
 کشوری قراکر پیکاریسالی نیغاسیدین بوز و قنور
 و صبر تم او بی گل رنگ عذار لارخوی سیلیدین یقیقنور
 الهی هر آتشین لعل مینگ اوت تو شکان جانیم دین
 نمودار و هر سیلاب غنچه داینینگ کوپ پیکانه کونگوم
 شکلی پدیدار بو آفت لارینگ علاجی سنگا آسان دور

فی سود سین تو به بیرگیل که ہم تو اب سین ہم معبود الهی
نمازی که ایل بولمغونچه قیلماغای من خود غالیق دور و اول
نماز او چون خرقه و خود آرائیق دور الهی اول غایش و آرایش
کونگلومنی مبرا قیلغیل و بونوع شیطان لباسیدین پیکریمینی
معرّا ایتغیل الهی طاعت قه توفیق بیر سانگ ریادین اسرا
و عبادت قه یول کورگوز سانگ خطادین اسرا الهی اول طاعت که
عجب کیل تورگای کونگلومنه یاد و تهمه و اول معصیت کیم عذر غه
یتکور غای تیلیم دین یراق توتمه الهی بی علاج درد کا علیل
قیلمه و بی مروت نامرد کا ذلیل قیلمه الهی بی اصل لار
مذلتی دین اسرا و بی دیانت لار قصمتی دین اسرا الهی جاہل
صحبتی غه پابند ایتما و ازل حشمتی غه حاجت مند ایتما
الهی ناسپاس لار ملامتی دین یراق توت و حق شناس لار
خصوصیتی دین قراق توت الهی کونگلومنی درد و شوقینگ
محبتی بیلہ آدوت و کوزومنی ندامت اشک سیلابی بیلہ
روشن توت الهی تیلیم نذ نعمت بی قیاسینگ شاکر

ایردی الهی اگر ہجر شدتی دین تو کانلار اور تادیم دین اسلام
مضرعی و اخر من لار اور تادیم الهی بر تو کان سوادیدین عافیتیم
رخسارین قرا قیلدیم و انینگ و دیدین ایمانیم روزگارین قرا
قیلدیم الهی اگر ہوسدین باش یاغ یا لانگ ہریانہ یوگور دوم
باشدین ایا غیم یمان یرکانین خلایق غه بیلہ دردوم الهی اگر
شوقی جنونیدین کوکسو مگا تاشل دردوم اول تاش بیلہ ننگ
ناموسوم شیشہ سین سیند و دوم الهی گا ہی بو جنونین اطفال
تاشین باشیم غه یا غد و دوم گا ہی احباب ملامتی نیشین کونگلومگا
یتکور دوم الهی قایسی عصیان تیر لیغی بیلا کیم عافیتیم یوزی قرار ماو
قایسی بید و صعوبتی کیم مین قرا یوز لوک گا بار مادی الهی
یگیت لیگیم بونوع قاتیع او تتی ہم اچیق قاری لیغ دایوز قانده
اوزومنی اولتور سام فی اسینغ الهی آیمدی ہم کیم بر چه دین
کیچماک خیالین قیلور مین اوز لوگوم بیلہ کیچہ آلمان یقین
بیلور مین الهی آنداق کہ بوبلا لار غه سالدیگ قوتقار و انداق کیم
بوا بتلا لار غه کیوردینگ چیقار الهی مین تو به قیلدیم دیگان دین

ایلا و کونگلو منی حمد و سپاسینگ گذاکرایلا الهی قلمیم غم حمدینگ
 رقمی گامشغول لوق بیر و رقمیم غم خلایق کونگلی گامقبول لوق
 بیر الهی ضمیریم غم خود پسند لیغنی یا دوتمه و خاطرتم فی ایل نفی
 عیب جوی لونی غم توتمه الهی خیالیم فی نیاز و درد ایللی غم
 مایل توت و نیازیم کوزین در و مند لار ایاغی تفر اغی بیلا
 یاروت الهی پادشاه اسلامنی مسلمین باشیغ تو تقیل
 بر دوام یعنی بنده لار نینگ اوستیغ کولا ننگنی قیل مستدام
 تاشاه گداغ دعاگوی لیت قیلمیش بولغای مین والسلام

اوشبوش شریف خطاط سیف الدین
 ابن سیف الله شهر سبزی تاما نین
 ۱۹۹۱ میلادی ۱۴۱۱ هجری قمری سنه
 تنگری تعالی عنایتی ایلا رقم قیلمیزی
 فالله خیر حافظاً و هو ارحم الراحمین

Гафур Гулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси

Литературно-художественное издание

АЛИШЕР НАВОИ

МОЛЬБА

Художник М. Карпузас

Ташкент, издательско-полиграфическое объединение им. Г. Гуляма

На узбекском языке

Адабий-бадий нашр

АЛИШЕР НАВОИЙ

МУНОЖОТ

Мухаррир У. Кичкор

Расмлар мухаррири В. Немировский

Техн. мухаррир Э. Саид

Мусаххих

ИБ № 4969

Босмахонага 15.07.1991 й.да берилди. Босишга 15.08.1991 й.да рухсат этилди. Бичими 84×108/ 2. Босмахонага № 2. Адабий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма тобоғи 1,68. Шартли бўёқ — отгиск 1,55. Нашр тобоғи 1,55. Жами 100000 нусха. 5853 рақамли буюртма. Ваҳоси [с. 28—91 рақамли шартнома. Гафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 700129. Тошкент. Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССЖ Матбуот давлат комитетининг Тошкент матбаа комбинати. Тошкент — 700129. Навоий кўчаси, 30.

Алишер Навоий МУНОЖОТ

علیشیر نوائی
مُنَاجَات

Мухтарам китобхон!

«Боқий сатрлар» рукнида навбатдаги чоп этиладиган асаримиз Мухаммад Раҳимхон Ферузнинг «На бўлди, ёрим келмади» ғазаллар мажмуасидир. Унда Хоразм хони, шоир ва бастакор Ферузнинг узок вақт чоп этилмай келинган, аммо халқ орасида жуда машхур бўлган ғазаллари жамланган.

